

Az európai adatvédelmi biztos véleményének összefoglalója az intelligens fogyasztásmérő rendszerek bevezetésének előkészítéséről szóló bizottsági ajánlásról

[A vélemény teljes szövege angol, francia és német nyelven megtalálható az európai adatvédelmi biztos honlapján: <http://www.edps.europa.eu>]

(2012/C 335/08)

1. Bevezetés

1.1. Egyeztetés az európai adatvédelmi biztossal

1. 2012. március 9-én a Bizottság ajánlást fogadott el az intelligens fogyasztásmérő rendszerek bevezetésének előkészítéséről (a továbbiakban: az ajánlás) ⁽¹⁾. Az ajánlást 2012. március 19-én egyeztetésre elküldték az európai adatvédelmi biztosnak.

2. Az európai adatvédelmi biztosnak már az ajánlás elfogadása előtt lehetősége nyílt arra, hogy előterjessze nem hivatalos észrevételeit. Ezen észrevételek közül többet is figyelembe vettek az ajánlásban. Ennek eredményeként megerősödtek az ajánlásban szereplő adatvédelmi biztosítékok.

3. Az európai adatvédelmi biztos üdvözli, hogy a Bizottság hivatalosan is egyeztetett vele, továbbá azt, hogy az ajánlás preambuluma hivatkozik erre a véleményre.

1.2. Az ajánlás célkitűzései és háttere

4. Az ajánlás célja, hogy iránymutatást nyújtson a tagállamoknak az intelligens fogyasztásmérő rendszerek ⁽²⁾ európai bevezetésének előkészítéséhez. A bevezetésre a tervek szerint a villamosenergia- és a gázpiacon egyaránt 2020-ig kerül sor, és annak költségeiről és előnyeiről gazdasági értékelés készül. Az értékelést az egyes tagállamoknak 2012. szeptember 3-ig kell elvégezniük ⁽³⁾.

5. Az ajánlás jelentős része (az I. szakasz) foglalkozik az adatvédelemmel. Fontos, hogy az ajánlás előírja az adatvédelmi hatásvizsgálat elkészítését segítő sablon ⁽⁴⁾ (a továbbiakban: a sablon) kidolgozását, valamint azt, hogy a sablont az ajánlás közzétételétől számított tizenkét hónapon belül véleményezésre a 29. cikk szerinti munkacsoport elé kell tární ⁽⁵⁾.

6. A Bizottság intelligens hálózatokkal foglalkozó munkacsoportjának 2. szakértői csoportja jelenleg a sablon első változatának elkészítésén dolgozik. A Bizottság az ajánlás elfogadása előtt hozta létre a munkacsoportot, hogy az tanácsokat adjon az intelligens hálózatokat érintő kérdésekben. A munkacsoport egyik alcsoportja, a 2. szakértői csoport a biztonsági és adatvédelmi szempontokkal foglalkozik. A szakértői csoport tagjai túlnyomórészt ágazati képviselők (a civil társadalom és néhány fogyasztói csoport képviselőivel együtt) ⁽⁶⁾.

7. A Bizottság nem kötelező erejű jogi eszközökön alapuló megközelítést alkalmaz, amely i. egy többek között adatvédelmi kérdésekkel foglalkozó bizottsági ajánlást és ii. a tagállamok részére további iránymutatásként biztosított, az adatvédelmi hatásvizsgálatok elkészítésére szolgáló sablont foglal magában, amelyet az ágazati szereplők önkéntes alapon alkalmazhatnak. Ez a megközelítés „Az RFID-alkalmazások magánélet-

⁽¹⁾ C(2012) 1342 végleges.

⁽²⁾ Az intelligens fogyasztásmérők és az intelligens hálózatok rövid bemutatását lásd az alábbi 2.1. szakaszban.

⁽³⁾ A bevezetést és a költség-haszon elemzést i. a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2009/72/EK irányelv (HL L 211., 2009.8.14., 55. o.), valamint ii. a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2009/73/EK irányelv (HL L 211., 2009.8.14., 94. o.) írja elő. A jogalkotók által jelenleg vizsgált, az energiahatékonyságról szóló irányelvre vonatkozó bizottsági javaslat [COM(2011) 370 végleges] (a továbbiakban: az energiahatékonysági javaslat) az intelligens fogyasztásmérésre vonatkozóan további rendelkezéseket tartalmaz.

⁽⁴⁾ Az adatvédelmi hatásvizsgálatot illetően meg kell jegyezni, hogy a felülvizsgált általános adatvédelmi keretre irányuló bizottsági javaslat bizonyos esetekben kötelezővé kívánja tenni az adatvédelmi hatásvizsgálatot, és további iránymutatással kíván szolgálni az ilyen hatásvizsgálat lebonyolítására vonatkozóan. Lásd a személyes adatok kezelése vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló rendeletre irányuló bizottsági javaslat [COM(2012) 11 final] 33. cikkét. Lásd még az európai adatvédelmi biztos adatvédelmi reformcsomagról szóló 2012. március 7-i véleményének 200–205. bekezdését, amely a következő címen érhető el: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package?sessionid=46ACCFDB9005EB950DF9C7D58BDE5377

⁽⁵⁾ Lásd az ajánlás 5. bekezdését.

⁽⁶⁾ A munkacsoport és a 2. szakértői csoport tevékenységéről bővebb tájékoztatás található a munkacsoport weboldalán, a következő címen: http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/smartgrids/taskforce_en.htm

és adatvédelmi hatásvizsgálati keretére irányuló ágazati jelentés”⁽¹⁾ kidolgozása, majd a 29. cikk szerinti munkacsoport észrevételeit követő felülvizsgálata során gyűjtött tapasztalatokra épül. A Bizottság ugyanakkor nem zárta ki, hogy nemzeti és/vagy európai szintű jogalkotási intézkedésre lehet szükség⁽²⁾.

1.3. Az európai adatvédelmi biztos véleményének célkitűzései, fő üzenetei és felépítése

8. Noha az európai adatvédelmi biztos a bizottsági ajánlásra válaszul fogadta el ezt a véleményt, az nem korlátozódik szigorúan az említett ajánlás tartalmára, mivel az intelligens fogyasztásmérés bevezetése magában az ajánlásban nem teljes körűen tárgyalt fontos adatvédelmi vonatkozásokkal is bír. Ebben az összefüggésben az európai adatvédelmi biztos emlékeztet az energiahatékonysági javaslattal kapcsolatos korábbi észrevételeire is⁽³⁾.

9. Az európai adatvédelmi biztos három fő célkitűzést és üzenetet fogalmaz meg:

- Elsőként, a vélemény értékeli az ajánlást: üdvözlí az első lépésnek tekinthető ajánlást, rámutat annak eredményeire, ugyanakkor kifogásolja a hiányosságait, többek között az egyértelműség hiányát.
- Másodszor, noha az európai adatvédelmi biztos sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy az ajánlás nem szolgál konkrétabb és gyakorlatiasabb adatvédelmi iránymutatással, úgy véli, hogy bizonyos iránymutatások beilleszthetők az adatvédelmi hatásvizgálatra vonatkozó, jelenleg kidolgozás alatt álló sablonba. A vélemény ezért több célzott ajánlást tartalmaz a sablonra vonatkozóan.
- Harmadszor, a vélemény felhívja a Bizottságot, hogy mérje fel, vajon az ajánlás és a sablon elfogadásán túl szükség van-e további uniós szintű jogalkotási intézkedésekre, és a lehetséges jogalkotási intézkedésekre vonatkozóan több célzott ajánlást megfogalmaz.

10. E célkitűzések fényében a vélemény a következőképpen épül fel:

- A 2. szakasz röviden bemutatja az intelligens fogyasztásmérők és az intelligens hálózatok fogalmát, valamint ismerteti az ezekből fakadó adatvédelmi aggályokat.
- A 3. szakasz az ajánlásban követett bizottsági megközelítéssel kapcsolatos általános észrevételeket tartalmaz, a további jogalkotási intézkedés szükségességét tárgyalja, és a lehetséges jogalkotási intézkedésekre vonatkozó ajánlásokkal él.
- A 4. szakasz néhány olyan főbb kérdést ismertet, amelyeket – az európai adatvédelmi biztos meglátása szerint – célzottabban kellett volna tárgyalni az ajánlásban. Ezen ajánlások némelyike egyúttal a nemzeti vagy európai jogalkotók számára is iránymutatásként szolgálhat további szabályozási vagy jogalkotási intézkedések mérlegelésekor. Más ajánlások figyelembe vehetők az adatvédelmi hatásvizgálatra vonatkozó, most készülő sablonban.
- Az 5. szakasz néhány célzott ajánlást fogalmaz meg az adatvédelmi hatásvizgálat során alkalmazott módszertan, valamint a kidolgozás alatt álló sablon tartalma tekintetében. Ezeket a 4. szakasszal együtt kell értelmezni.

6. Következtetések

68. Az intelligens fogyasztásmérő rendszerek európai szintű bevezetése jelentős előnyökkel járhat, a személyes adatok védelme terén ugyanakkor komoly kockázatokat idéz elő. Lehetővé teszi az európai háztartásokból származó személyes adatok tömeges gyűjtését, és a háztartás tagjai által saját otthonukban végzett tevékenységek nyomon követését eredményezheti. E kockázatok fényében az európai adatvédelmi

(1) Lásd a következőket: http://ec.europa.eu/information_society/policy/rfid/documents/infso-2011-00068.pdf és http://cordis.europa.eu/fp7/ict/enet/documents/rfid-pia-framework-a29wp-opinion-11-02-2011_en.pdf

(2) Megjegyzi, hogy jelenleg nem készült értékelés az RFID-ágazatra vonatkozó, nem kötelező erejű jogi eszközökön alapuló megközelítés eredményességéről, és a megközelítés eredményességét jelző általánosan elérhető információk sem állnak rendelkezésre.

(3) Az európai adatvédelmi biztos Günther H. Oettinger energiaügyi biztoshoz intézett 2011. október 27-i levele az energiahatékonyságról, valamint a 2004/8/EK és a 2006/32/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatról; elérhető a következő címen: http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Comments/2011/11-10-27_Letter_Oettinger_EN.pdf

biztos üdvözli a Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az ajánlásban iránymutatást nyújtson a tagállamok számára olyan intézkedések meghozatalához, amelyekkel biztosítható, hogy az intelligens fogyasztásmérő és intelligens hálózati rendszerek kialakítása és üzemeltetése megfelelő adatvédelmi biztosítékokkal történjen.

69. Az európai adatvédelmi biztos nagyra értékeli a Bizottság újonnan bevezetett fogalmak, például a beépített adatvédelem, valamint gyakorlati eszközök, úgymint az adatvédelmi hatásvizsgálat és a biztonság megsértésére vonatkozó értesítések alkalmazására irányuló törekvéseit. Az európai adatvédelmi biztos különösen támogatja a Bizottság azon szándékát, hogy az adatvédelmi hatásvizsgálatra vonatkozóan sablont készíts, és azt véleményezésre a 29. cikk szerinti munkacsoport elé tárja.

70. Az európai adatvédelmi biztos sajnálattal állapítja meg, hogy az ajánlás nem tartalmaz konkrétabb és gyakorlatiasabb adatvédelmi iránymutatást. Úgy véli azonban, hogy bizonyos iránymutatások még beilleszthetők a jelenleg kidolgozás alatt álló sablonba. Ennélfogva ajánlásokat fogalmaz meg erre a sablonra vonatkozóan, és hangsúlyozza, hogy annak konkrét és gyakorlatias útmutatással: a bevált gyakorlatok és az „elérhető legjobb technikák” gyűjteményével kell szolgálnia. Elengedhetetlen továbbá, hogy a sablon megbízható módszertanon alapuljon, és többek között világosan meghatározza az egyes kockázatokat és az azokhoz tartozó ellenőrző intézkedést.

71. Ezenfelül a vélemény felhívja a Bizottságot, hogy mérje fel, szükség van-e további uniós szintű jogalkotási intézkedésre, és a lehetséges jogalkotási intézkedésekre vonatkozóan ajánlásokat fogalmaz meg. Ezek közül néhány a jelenleg a Tanács és a Parlament által vizsgált energiahatékonysági irányelv módosítása révén már jelenleg is végrehajtható. Ideértendő legalább az adatkezelők által kötelezően elvégzendő adatvédelmi hatásvizsgálatra vonatkozó követelmény, valamint a személyes adatok megsértésével kapcsolatos értesítési kötelezettség (4.7. szakasz).

72. Az európai adatvédelmi biztos továbbá a következőket ajánlja:

- további iránymutatás az adatfeldolgozás jogalapjára és az érintettek rendelkezésére álló választási lehetőségekre vonatkozóan: különösen azon célok egyértelmű elkülönítése, amelyek esetében az energiafelhasználási adatok a fogyasztó hozzájárulása nélkül is feldolgozhatók, illetve amelyek esetében szükséges a fogyasztó hozzájárulása (4.2. szakasz),
- A magánélet védelmét erősítő technológiák és az adatok minimalizálását célzó „elérhető legjobb technikák” kötelező alkalmazása (4.3. szakasz),
- az egyes szereplők adatvédelmi szempontú szerep- és feladatköreinek tisztázása (4.4. szakasz),
- további iránymutatás a megőrzési időszakokra vonatkozóan; az egyéni háztartások részletes fogyasztási adatainak megőrzése elvben kizárólag annak az időszaknak a végéig lehetne megengedett, ameddig a számla jogszerűen megtámadható vagy a fizetés követelhető, és csak a számlázási célok által indokolt részletességgel (a fogyasztó azon jogának sérelme nélkül, hogy hozzájárulás alapján – például célzott energiaügyi tanácsadás céljából – hosszabb megőrzési időt kérjen) (4.5. szakasz),
- a fogyasztók energiafogyasztási adataikhoz való közvetlen hozzáférése; valamint az érintettek adataik feldolgozásával kapcsolatos tájékoztatásának eredményes módszerei; ideértendő adatbányászat esetén az egyéni profilok és az adatbányászat során alkalmazott algoritmusok logikájának nyilvánosságra hozatala; ezenfelül átfogó tájékoztatást kell nyújtani a távolról történő be- és kikapcsolási funkció meglétéről (4.6. szakasz).

Kelt Brüsszelben, 2012. június 8-án.

Giovanni BUTTARELLI
az európai adatvédelmi biztos helyettese